

LUPȚA

Apare în fiecare zi de sâmbătă.
 Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
 3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
 — Telefon Nr. 47—82. —

.. .. APARE
 sub direcția unui
 comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
 BUDAPESTA, VII., István-ut 11
 Inserțiuni după învoială.
 Scrisori nefrancate se refuză.

Forțe dispărute.

(**) Națiunea română a îmbrăcat, în timpul din urmă, doliu pentru pierderea unor forțe culturale distinse. — A jălit mai întâi pe cel mai mare pictor al său, pe Nicolae Grigorescu, singurul care reușise să facă picturi noastre naționale un renume în străinătate. A pus doliu pentru bătrânul Hașdeu, a cărui muncă uriașă a avut odinioară mare răsunet în lumea cărturarilor noștri. Și a vărsat o lacrimă sinceră pe mormântul lui Iosif Vulcan, care, deși mai puțin însemnat ca ceilalți doi, și-a avut totuși partea sa bine cunoscută în mișcarea culturală a Românilor din Ungaria.

Privim la viața celor trei dispăruți, tustrei bătrâni, tustrei încărunțiți în muncă fără încetare, tustrei martori ai vremiilor de radicală prefacere culturală a poporului român și ne plecăm cu venerație capetele înaintea umbrei lor. Sunt oameni cari, fiecare cu talentul său și în direcția sa, și-au făcut deplina datorie către neam, și cari lasă urme vizibile în istoria civilizațiunii noastre.

Cel dintâi, pictorul Grigorescu, a făcut ca pictura română să treacă din epoca sa primitivă de-adreptul la vîrsta matură, atingând o culme în arta națională. Cu dânsul încetează tot felul de dibuiri și se trece la expresia virilă a penelului. Se crează o bază solidă și se dă națiunii ceva pozitiv, ceva trainic. Toată generația de astăzi a pictorilor tineri privește cu admirație la produsele decedatului măiestru și cu toții îl recunosc de părinte al picturii române. Lumea laică, publicul cel mare bucureștian îi admiră pinzele în Muzeele de acolo, noi le cunoaștem din reproducerea frumoasă și e de prevăzut, că în curând aceste opere se vor populariza, pentru ca să fie gustate în straturi mai largi, spre mângăierea simțurilor noastre și spre rafinarea gustului estetic.

Al doilea, filologul și istoricul Hașdeu, a fost una din mințile cele mai largi ale neamului nostru. În agerimea spiritului, în hărnicia de cercetător și în dragostea pentru progresul literaturii au fost puțini ca să se poată compara cu dînsul. Toate terenurile le-a îmbrățișat și în toate a creat opere de seamă. — Și cu toate că aceste opere nu prezintă o

unitate și că posteritatea va spune și cuvinte crude despre ele, rămâne bine stabilit, că nu e nici una din lucrările lui Hașdeu, care să nu te uimească prin vre-o particularitate, fie prin erudiția cea vastă, fie prin profunzimea cugetării. Și apoi a mai fost și un continuu luptător pentru ideea românismului. Pe ici pe colo ne lua și apărarea noastră și cu toate că la bătrânețe, sub influența unor rivalități personale, ne judeca cu multă nedreptate, noi n'am încetat să-i admirăm vânjosia minții și să privim cu recunoștință la trecutul lui meritos.

Regretatul Iosif Vulcan, coleg de academie cu Hașdeu, era o personalitate mai mică. În literatura generală românească nu a intrat cu opere de viață. Dar pentru noi cei de aici activitatea sa a fost cu adevărat binefăcătoare. Prin revista sa „Familia“ a ținut timp de patru decenii, cald interesul pentru literatura română. Ne-a dat oare-cari orientări, dacă nu ne-a putut da îndreptări și ne-a informat despre cele ce se întâmplă pe terenul cultural de pretutindeni. Meritul de căpetenie al regretatului publicist este însă, zelul depus, ca președinte al societății pentru crearea unui fond de teatru român, pentru-această societate să prospereze. E un merit acesta, de care tot mai mult ne dăm seama și e sigur că dacă vre-o dată vom reuși să avem vre-un teatru românesc în țara asta, numele lui Iosif Vulcan va fi scris cu litere de aur pe frontispiciul acelei clădiri.

Cei trei bărbați, morți în scurte intervale unul după altul, au fost deci frumoase energii naționale. Cu ei mai dispăre un crâmpel însemnat din epoca oamenilor robuști, cari ne-au pregătit așa de bine calea noastră, a celor de azi. Plini de recunoștință privim la munca lor și cu sfîntenie ne gândim la păstrarea și dezvoltarea patriotismului ce ne încredințează.

„Lupta“ înaintea curții cu jurați. În primul proces pornit împotriva ziarului nostru pentru articolul „Idea de stat“, publicat în numărul 4, s'a fixat dezbaterile înaintea curții cu jurați din Budapesta pe ziua de 14 Octombrie n.

Apărătorul ziarului nostru va fi dl dr. Iustin Pop din Deva, unul dintre

cei mai distinși avocați români ce-i avem.

Un pamflet despre Ludovic Kossuth. — În zilele astea a apărut în Linz, capitala Austriei de sus un pamflet despre L. Kossuth, purtând titlul „Cultul lui Kossuth în Ungaria“ și având ca autor pe un anumit Francisc Ninold. Broșura are și următoarele părți: „Kossuth n'a fost un bărbat de stat pentru că el n'a condus națiunea maghiară pe cărările progresului moderne ci el și-a pus toată puterea pentru recăștigarea tuturor drepturilor vechi ale Ungariei, — întocmai cum se face astăzi în politica maghiară.

Kossuth n'a fost republican și nici democrat, căci el n'ar fi desrobit țara din sclăvie dacă n'ar fi putut să fie el desrobitorul. El și-a iubit patria, dar mai tare decât pe aceasta și-a iubit numele său.

Kossuth n'a fost eroul revoluției, căci nu el a provocat-o, ci el a fost numai acela care s'a pus în fruntea ei.

Cel mai mare păcat al lui Kossuth a fost că prin elocința lui răpitoare a dus națiunea maghiară la fapte nebunești împotriva naționalităților.

— E de prisos să spunem ce zic patrioții despre broșura din chestiune.

Transacțiunea. Ministrul președinte Werkerle, ministri Kossuth și Darányi, însoțiți de secretarii lor generali și un stat major de consilieri, au sosit în Viena, pentru a urma tratativele cu privire la transacțiune.

Eri înainte de amiază a fost consiliu comun de miniștri în palatul ministerului de externe. La acest consiliu a luat parte și contele Apponyi, care a sosit anume pentru acest scop la Viena. În consiliu s'a discutat forma convențiilor comerciale cu străinătatea, idee lansată de contele Apponyi pentru cazul când între Austria și Ungaria s'ar încheia convențiune vamală și nu alianță. Hotărâri nu s'au adus.

Pe urmă au fost dineuri și vizite și consfătuiri fără sfârșit.

Tratativele relativ la transacțiune se vor relua azi.

Constatări. Ziua de 10 Octombrie va fi o zi de mare însemnătate în istoria luptelor politice din Ungaria. Cu această zi începe și lupta în afară de parlament împotriva sistemului coaliționat de „stăzi. Cu aceste lupte extra-parlamentare se ocupă „Az Ujság“ la loc de frunte, ajungând la concluzia — logică — că răspunderea pentru tot ce va urma e a coaliției care „a făcut cu neputință să aibă în parlament o opoziție patriotică și n'a știut să învingă opoziția anti-patriotică“. Luptele mari politice irebuie localizate. Locul lor e parlamentul. „Factorii politici cari nu sunt

în stare sau nu vor să satisfacă nici chiar această cerință elementară a vieții naționale libere,—nu guvernează ci ruinează țara".
Dovadă războiul civil dela Mureșturda.

Căsnicia coaliționistă. Armonia între partidele coaliționiste nu va fi de durată lungă. Poporalii tot vor fi nevoiți să ese din coaliție, unde nu sunt bine văzuți. Dacă nu vor eși de bunăvoie, vor eși de silă — la stăruința lui Rakovszky.

La toamnă, când se aleg vice-președinții Camerei, independenștii vor să aleagă în locui lui Rakovszky pe Barabás, ca să-i astupe gura și să-l mângăie că n'a ajuns comite suprem al Aradului... Se zice chiar că nici constituționalii nu vor sta multă vreme în coaliție, ci vor fi și ei [pofțiți să facă loc independenștilor.

„Budapest“, fițuica oficială a partidului independist, a și început să atace — în mod clandestin — partidul constituțional... Numai să nu să înșele și să nu se ducă cu toții... și poporali și constituționali și kossuthiști. Ceeace e foarte probabil.

ROMÂNIA.

Inmormântarea lui Hașdeu.

Luni la orele 11 și 10 a. m. au fost aduse în București rămășițele pământești ale celui ce a fost Bogdan Petriceicu Hașdeu.

La gara de Nord erau câțiva prieteni și cunoscuți, dr. Istrati, Ciocazan, Holban, Borgovan, Th. Rădulescu, Gh. Adamescu, Gr. Ștefănescu, membru al Academiei, S. Mehedinți, N. Dumitrescu, din partea soc. Tinerimea Artistică a cărei membru a fost, Eug. Voinescu, Al. Vlahuță, dr. Clement, Iuliu Dragomirescu, St. Popp, Kiriatic, etc.

S'a remarcat foarte mult lipsa reprezentanților Academiei, ai ministerelor și a multora alți bărbați cari trebuiau să ia parte la această tristă și ultimă solemnitate făcută lui Hașdeu.

Arhiereul Nifon Ploșteanu, vicarul Mitropoliei, azistat de mai mulți preoți a slujit în fața sicriului de lemn „Trisoghionul“ cuvenit.

Sicriul a fost pus pe un car funebru tras de patru cai și astfel s'a pus în mișcare

străbătând calea Griviței, strada Polizu, Occident și a intrat în calea Victoriei. În dreptul „Academiei române“ cortegiul s'a oprit și preoții au rostit o rugăciune, după care convoiul și-a urmat drumul spre cimitirul Belu.

De carul funebru erau acățate trei coroane mari de foi de stejar din partea „Academiei Române“, una de lauri în panglice negre „Din partea admiratorilor“ și una de flori naturale, din partea „Ministerului cultelor și instrucțiunii publice“.

Convoiul funebru a ajuns la cimitirul Șerban-Voda pe la 2 p. m. Sicriul, purtat pe brațe, a fost dus în capela cimitirului, îmbrăcată toată în negru, și a fost așezat pe un catafalc înconjurat de plante.

Slujba bisericească a început numai decăt, oficiind S. S. Arhiereul Nifon, înconjurat de preotul bisericii Mihai Voda și de doi deaconi.

În tăcerea capelei, glasurile preoților se înălțau pline de acea neînțeleasă taină către care s'a înălțat pururea sufletul ilustrului răposat.

După slujba religioasă, d. D. Onciul, profesor la facultatea de litere din București, a rostit în numele „Academiei române“ o frumoasă cuvântare.

D. Ilie Bărbulescu, din partea Universității din Iași, a rostit o cuvântare arătând însemnătatea operei de slavist al lui Hașdeu.

Apoi a răsunit „vechinica pomenire“ din ce în ce mai pierdută, mai înduioșătoare și sicriul ilustrului defunct a fost luat și dus până la cavoul familiei, unde sunt îngropate și soția și fiica sa.

Compania de bacalaureați a reg. 4 Ilfov No. 21 a dat onorurile în vreme ce muzica aceluiași regiment intona imnul plin de misticism ce s'a cântat și la moartea lui Hașdeu.

Un numeros public din toate stratele societății a ținut ca să ia parte la înmormântarea marelui Hașdeu. Printre cei de față se aflau și d-nii G. Adamescu în numele ministerului cultelor și instrucțiunii publice, D. Onciul și S. Mehedinți, din partea Universității din București, Bărbulescu din partea Universității din Iași, poetul Al. Vlahuță, Emil Petrescu, prefectul poliției Capitalei

cum și un mare număr de studenți și profesori de licee din Capitală.

La orele 3 întreaga ceremonie se sfârșise.

Congr. petrolifer.

Luni dimineață secțiunile au ținut ședințe. În secția I-a a fost o foarte importantă discuție științifică asupra chestiunii dacă petrolul este o substanță organică sau anorganică. Părerile au fost foarte împărțite. La orele 3 după amiază a ținut asupra aceleiași chestiuni o conferință dl profesor Engler.

În secția III-a a vorbit mai întâi dl dr. Paul Schwartz asupra participării capitalului german la industria petrolului român.

După aceea dl Sturdza a ținut o lungă cuvântare prin care a făcut o propunere foarte practică. D-sa a spus că pentru a evita pierdere de timp zadarnică și a face ca hotărârile congresului să fie eficace, se impune să se înlătore toate chestiunile și dorințele de un ordin mai îndepărtat și să se trateze numai cele de o importanță practică imediată. Numai astfel congresul internațional va putea avea urmări practice. Sunt chestiuni ca cele ale poliției fluviale și a puțurilor, cari cer o rezolvare imediată. Sunt altele cari pot fi amânate. Cu acestea congresul să nu-și piardă timpul, ci să le lase spre a fi discutate pe mai târziu.

Propunerea dlui Sturdza a fost găsită excelentă de toți membrii.

Război în Mureș-Turda.

— Drabanți și coaliționiști. —

În comitatul Mureș-Turda, administrat de vlăstarul dinastiei Ugron, a izbucnit un război crâncen între aderenții guvernului „național“ și partidul comitatens „autonom“, rămășițe de ale vechiului partid liberal. De două zile, suspendările se țin lanț: comitele suprem îl suspendă pe proto-notar, vice-comitele suspendă pretori, ministrul de interne îl suspendă pe vice comite și — toți rămân în oficiu, adunarea nu ia act despre suspendări, partidele se tratează cu fel și fel de epitete insultătoare, la adunările congregației se petrec scene „parlamentare“, zgomot, vociferări, țipete, suspendări de ședințe, proteste...

După ce a ajuns la cârmă opoziția „națională“, lucrul cel dintâiu i-a fost să „curețe“ comitatele de toate elementele cari

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Alte scrisori.

V.

Lui Adrian.

După vre-o șase ani de neactivitate, un prieten vrea să reintre în literatură. Îi citesc numele sub întâia bucată de acum și parecă e un nume cu totul nou, ne auzit și ne cunoscut până astăzi. Atât de mult m'am desobocinuit a-l pronunța. Cât pentru publicul cel mare, a cărui memorie literară e așa de scurtă, sunt sigur, că a rămas și mai puțin impresionat de revenirea prietenului meu.

De-acî două învățăminte.

În literatură noi mergem înainte. Cu muncă multă, cu zgomot destul, cu lupte de prisos une-ori, înaintăm spre lupte luminoase. Graiul se mlădie tot mai mult, gândirea câștigă tărie și simțirea se înnoiește.

În mijlocul acestei mișcări a vieții intelectuale, răsar, dintr'o parte și din alta, spirite nouă, unul cu o formă proprie, altul cu un fond original. Se ivește câte-un nume care reușește să facă vâlvă în jurul său. Și lumea e a lor, a celor noi. Peste tot ce e inactiv, peste tot ce s'a dat la o parte, se așterne uitarea și indiferența cea mai rece.

În categoria prietenului meu de mai sus sunt o grămadă de scriitori, a căror condeiu s'a pus la odihnă. Ei sunt considerați ca niște vulcani stinși, de izbucnirea cărora nimeni nu mai are teamă. Aparțin acum istoriei și când îi vedem printre noi, ni-se par niște umbre venerabile, ale unor scumpi dispăruți.

Au apărut anul acesta nuvelele lui Slavici. Anul trecut Delavrancea și-a retipărit pe gingașa „Sultănică“. Și nimeni n'a izbucnit în cântece de bucurie. Erau ca niște prieteni vechi, cari, după o călătorie lungă prin străinătate, se întorc schimbați, cu alte

haine și alte moravuri. Nu mai sunt din rândul nostru. *Alios vidi ventos...*

Dai din umăr și n'ai ce face. E o lege a firii. Prezentul e al celor mai tari. Și aceste legi supuși suntem și noi. Alții vor veni și vor lua steagul din mâinile noastre să-l ducă mai departe.

Aceasta e întâia învățătură ce ne o dă cazul prietenului de sus. Mai este însă una, cu totul caracteristică.

Dacă se trece așa de repede la ordinea zilei peste un scriitor, vina nu e numai a lui. Căci de, nu e fiecare un isvor nesecat, din mîntea căruia lumina să țâșnească o viață întreagă. Mai au oamenii trebuință și de pauze. Natura nu-și are și ea anutimpul de reculegere a forțelor?... Ei, de n'ar fi publicul, de n'ar fi opinia publică atât de neșăioasă!

Noi Români avem un public cu un stomac foarte sănătos. Mistue repede și cere mult. Ce-a fost, a fost. Îi trebuie lucruri noi. Pare-că ar spune vechilor scriitori și celor

manifestează simpatii pentru „drabanți“. În alte comitate „curățirea“ mersese mai ușor fiind-că aderenții de odinioară a „drabanților“ s'au declarat numai decât aderenți ai noului sistem și pacea a fost gata. Numai în comitatul Mureș-Turda a dat guvernul coaliționist de o opoziție înversunată. Stăpânitorii de mai nainte s'au aliat și ei într'un „partid comitatens autonom“ și s'au pus pe munca de organizație. Lupta s'a dat pentru persoana protonotarului comitatens Erödsi Sándor.

Ca să scape de el, s'a făcut un pact între partidul autonom și comitele suprem ifj. Ugron Gábor: oficianții „drabanți“ să fie restituiți în oficiu, asemenea și Erödsy. Acest din urmă avea însă să abzică dându-i-se asigurarea că va fi numit secretar ministerial în ministerul de finanțe. Ei, dar Wekerle n'avea vacant decât un post de consilier și pactul s'a stricat, Erödsy a fost suspendat din nou. Pe ziua de 10 Septembrie se convocase adunarea congregațională extraordinară pentru a se publica suspendarea.

Adunarea a luat caracterul unui războiu pe viață, pe moarte. Protonotarul comitatens Erödsy, ca substitut al vice-comitelui bolnav, a ocupat palatul comitatului cu jandarmi cari numai celor cu legitimație le permiteau intrarea.

La orele 10, protonotarul Erödsy deschide ședința. Se alege o delegație care să-l invite pe comitele-suprem la ședință. Ugron sosește și e primit cu ovații din partea ai lor săi, cu huidueli din partea autonomiștilor.

Luând cuvântul comitele-suprem, anunță că ministrul de interne l-a suspendat din nou pe Erödsy, *acesta însă refuză să ia în primire hotărârea*. Se naște un tumult grozav. Membri congregaționali erau aproape să ajungă la bătaie. Nu se aud decât urlete, insulte, strigăte de abzug. Făcându-se o pauză, comitele-suprem anunță că a numit în locul lui Erödsy pe Reicher Aladár, pretore în Reghinul-săsesc. Se naște din nou tumult. Toată lumea se ridică în picioare. Notarul Ieney îl amenință pe comitele-suprem cu pumnii. În zgomotul acesta Reicher prestează jurământul, nu poate, însă, să-și ocupe locul, fiindcă tumultul ține înainte. Se suspendă ședința.

După redeschiderea ei, comitele-suprem îl provocă pe Erödsy să-și predea oficiul, *acesta refuză, declarând hotărârea de ilegală*. Zgomot și mai mare. Autonomiștii injură pe Andrassy și ceilalți miniștri. Comitele-suprem urmat de aderenții săi părăsește sala în care apare bolnavul vice-comite (Nagy József și prezidează el ședința. Declară că a venit să repare „porcăriile nerușinate ce le-a săvârșit în absența sa comitele suprem“. Erödsy po-

vestește cele întâmplăte, între aprobările celor întruniți. Numai decât reappare, însă, comitele-suprem și neputând să continue ședința, o amână pe a doua zi. Ședința se ridică în mijlocul unei furtuni și învălmășeli enorme. Noul protonotar Reicher e nevoit să fugă *pe fereastră!*

A doua zi, Miercuri, s'a continuat lupta cu un șir întreg de suspendări. Înainte de amiază avea să țină ședință comisia administrativă. *Nu s'a înfățișat însă nici un singur referent*. Comitele suprem a ordonat împotriva vice-comitelui cercetarea disciplinară. Vicecomitele, la rândul său, îi suspendă pe pretorii Reicher și Körösy pentru agitație și compturi necorecte.

După amiază, la orele 3, se continuă ședința congregației. Autonomiștii vin în frunte cu contele Teleki Samu, coaliționistii în frunte cu Ugron. Inzultele zboară. „Abzug Teleki!“ strigă coaliționistii și autonomiștii răspund cu aceleași strigăte la adresa lui Ugron. Intrându-se în ordinea de zi, se încinge o discuție furtunoasă în jurul verificării procesului verbal al ședinței întâi.

Coaliționistii cer să nu se mai citească acest proces, autonomiștii stăruie să se citească înainte de a se verifica. Comitele suprem cere și el să nu se citească. Vorbele lui abia se aud în zgomotul enorm. Declară că nu va permite citirea lui. „Drabant național! Cavaler de tulipan!“ îi strigă autonomiștii, în vreme ce coaliționistii îi fac ovații.

Erödsy vrea să raporteze despre publicarea legilor. Comitele-suprem nu-i dă cuvânt pe motivul că ministrul l'a suspendat. Vicecomitele Nagy protestează împotriva procedurii comitelui suprem. Secretarul de stat Désy Zoltán ia apărarea comitelui suprem. E întâmpinat cu strigăte de abzug și părăsește sala. Zgomotul istu-nește din nou. Autonomiștii cer să se citească procesul verbal de eri, în care adunarea n'a luat la cunoștință suspendarea lui Erödsy. Fostul comite suprem Dosa Elek declară că suspendarea lui Erödsy nu e definitivă, fiindcă vice comitele a protestat împotriva ei la ministrul de interne. Până nu va sosi răspuns la protest, Erödsy rămâne proto-notar. Autonomiștii cer votare nominală în chestiunea procesului verbal, Ugron însă nu ia act de eere și ridică ședința, amânând-o pe azi, Joi, după amiază.

În momentul când părăsește palatul comitatului, i-se înmânează telegrama ministrului de interne, prin care vicecomitele Nagy e suspendat.

Coaliționistii voiau să-i aranjeze lui Ugron retragere cu torțe, dar n'au găsit torțe în oraș, fiindcă le cumpăraseră autonomiștii. În oraș domnește o agitație enormă. Oamenii umblă cu revolvere. A sosit și secretarul de stat în ministerul de honvezime, Bolgár Ferencz, ca să facă inspecția cazărilor. Se afirmă însă că a venit pentru a se înțelege în chestiunea unei eventuale intervenții militare.

Adunările desp. „Astra“.

Desp. Blaj.

În 1 Septembrie n., a. c., despărțământul Blaj al „Astrei“ care anii din urmă s'a făcut foarte remarcabil prin multele prelegeri populare foarte instructive și folositoare ținute prin comunele din despărțământ — și-a ținut adunarea sa cercuală în ast an în comuna Lunca.

Tot în ziua aceea era să se îndeplinească și sfințirea edificiului bisericesc de acolo, întrevinind însă pe neașteptate boala gravă a I. P. S. Dlui Mitropolit din Blaj, Dr. Victor Mihályi, sfințirea s'a amânat pe timp nedeterminat.

Pe la orele 2 și jum. d. m. în drumul spre Lunca am ajuns un șir lung de trăsuri ce duceau pe membri comitetului și o cunună frumoasă de profesorii din Blaj la Lunca.

Primirea în comună a fost foarte frumoasă.

În capul satului o poartă triumfală cu inscripția: „Bine a-ți venit.“

Acolo aștepta și tineretul comunei în frunte cu învățătorul.

O imensă mulțime de popor din Lunca și jur toți în haine de sărbătoare în pitorescul port de pe „Târnavă“ aștepta comitetul la ușa bisericei unde a fost salutat de preotul locului Ștefan Lita prin o vorbire frumoasă și remarcabilă.

Adunarea s'a ținut în biserică sub președinția vice-directorului A. C. Domșa — directorul despărțământului fiind bolnav.

Din cei prezenți am remarcat pe vice-directorul A. C. Domșa, Ioan Fodor, Alex. Ciura, Dr. Ambrosiu Cheșian, Dr. Victor Macavei, Ștefan Roșian, Flaviu C. Domșa, Valer Suciu, Nic. Marcu, Dr. Ioan Bian și Augustin Gruia redactorul Unirei toți din Blaj, preoții: Vasile Bacilă Lodroman, Ioan Trif, Tăuni Aurel Hârșian Cenade, Ioan Aron Glogovețiu, Ioan Neagoș Proștea mare, Protopretorele cercului, Hususău Fazakas Géza, Alexandru Petruția proprietar Tăuni, mai mulți învățători și teologi, afară de acea o mulțime de public din împrejurime și mai multe sute de țărani, încât edificiul bisericei, deși destul de încăpător de astădată a fost prea mic.

Cuvântul de deschidere rostit de A. C. Domșa a fost ținut în termeni aleși și instructivi.

A urmat raportul secretarului A. Ciura din care s'a învederat rodnică activitate a comitetului ținând în primăvara acestui an 10 prelegeri populare și distribuind între popor mulțime de cărți în mod gratuit.

Din raportul casarului s'a văzut că despărțământul nu numără destui membri în raport cu mulțimea de comune din care este alcătuit și cu marea silință de care e condus comitetul.

Foarte instructivă a fost disertația prof. Dr. Cheșian care a vorbit la înțelesul tuturor într'o limbă plăcută despre îngrijirea sănătății.

A fost reales apoi iarăși vechiul comitet pe un nou period de 3 ani, alegându-se și alte 2 puteri noi: dnii Dr. Ioan Bălan și Iacob Popa.

După adunare s'au împărțit poporului peste 100 cărți în mod gratuit. A urmat apoi o veselă petrecere cu joc, care a ținut până în faptul zilei următoare.

Pe lângă un mare câștig moral a urmat și un modest câștig material pe sama bisericii din Lunca.

Nu pot să nu remarc la acest loc impresia bună ce a făcut-o asupra oaspeților poporul din Lunca sub toate rapoartele.

Case curate și frumoase cele mai multe din cărămidă, acoperite cu țigle, curți bine îngrijite, grădini cultivate cu tot soiul de pomi — adevărată pădure de pomi — școală nouă, super-edificate parohiale și mai presus de toate edificiul sf. biserici foarte frumos zugrăvit și provăzut cu un iconostas nou de toată frumusețea pictat de profesorul din Blaj Flaviu C. Domșa.

Laudă și onoare tânărului profesor, pe care și ca pe un fiu de preot român nu-l pot destul recomanda tuturor românilor din patrie.

Toate aceste clădiri mi-s'a spus că le-a durat poporul din Lunca în ultimul deceniu nedispunând de nici un fond special, de nici o avere, fără ori-ce ajutor străin, numai din propriile sate puteri.

Chiar și părăului ce curge prin mijlocul comunei și care în timp ploios amenință să surpe o parte a comunei i-au pus stavilă făcând mai multe iezături, legături și impletituri, împădurindu-l cu sălci și acați.

Laudă acestui brav popor și cinste conducătorilor săi și în special harnicului și inteligentului Ștefan Lita, care în toate prvințele este la culmea chemării sale.

Un oaspe.

Desp. Bocșa.

Acest despărțământ al „Astrei“, având în vedere scopul urmărit de Asociațiune, și a ținut adunarea cercuală din acest an în

în viață încă, dar neproductivi: vă mulțumim de serviciul făcut, dar ce să mai facem azi cu voi, dacă nu ne dați o hrană nouă? Cu bucatele reci, reîncălzite nu ne țineți de cald.

Așa e publicul. Un neamț obraznic i-a zis *ein Pferd das doppeltes Futter braucht*. Eu aș adăoga, ca acest „Futter“, această dublă porție de hrană să fie aleasă. Căci publicul nostru a început să fie și alegător, să aibă preferințe pentru unii și alții, să se pronunțe pentru o direcție sau alta. Nu mai poți să-l amăgești cu fraze goale ca odinioară și cu forme lipsite de dibăcie! Hehei! S'au dus acele vremuri, când se mulțumea cu „Deșteaptă-te Române“, cântat pe o singură coardă! Acum îi trebuie acorduri pline, simfonii întregi.

Și publicul are dreptate! Cetățile moderne se iau cu arme moderne. Cine să recurgă la arme ruginite, la energii stinse, când e vorba de progres?

Fidelio.

frunțașă comună: Călnic, Duminecă în 8 Sept. n., după programul publicat în ziarele noastre.

În scopul acesta, directorul despărțământului, dl dr. *Aurel Oprea*, însoțit de secretarul *Ioan Marcu* și cassarul *Simion Jivoinovici*, au eșit la fața locului, unde li-au eșit întru întâmpinare la gară mai mulți frunțași din popor, cu preoții și învățătorul din localitate, iar în spațioasa sală a școlii de băieți i-au așteptat grosul poporului dimpreună cu notarul comunal. Din împrejurime — durere — au venit numai preotul *Iuliu Bumbescu* și învățătorul *George Petroviciu* din Terova, precum și învățătorul *Nicolae Gavrilă* din Zorlențul mare, loc mai îndepărtat.

După bineventărilor îndatinat, directorul despărțământului deschide adunarea în scurte cuvinte, după care secretarul citește raportul comitetului pe periodul anilor 1904[5, 1905[6 și 1906[7, din care extragem următoarele date:

a) Comitetul a nuzuit să atingă scopul principal al Asociațiunii prin disertațiuni, în adunările cercuale, disertațiuni folositoare pentru popor. Disertații au fost preotul *Petru Ieremia* din Călnic și *Ioan Marcu* din Bocșa.

b) Starea membrilor s'a susținut în întreg periodul la 34, între cari unul pe viață.

c) Starea fondului despărțământului, creat din cele 20 proc. după sumele încassate, care 232 cor. 38 fileri, care sumă e depusă la „Bocșana” pentru trebuințele despărțământului. După desocotirea speselor, s'a transpus comitetului central din Sibiu peste 550 cor. în decursul periodului de 3 ani.

d) Biblioteca despărțământului după inventar, stă din cărți în valoare de 51 cor., 10 fileri. Între aceste cărți ale bibliotecii nu sunt socotite cele împărțite între popor cu ocazia adunărilor cercuale, nici cele ce s'a împart cu ocazia adunării prezente.

Raportul comitetului și al cassarului, au fost aprobate de cătră adunare, asemenea și proiectul de buget pe a. 1907 | 8.

Au urmat disertațiunile, ascultate cu viu interes și des aprobate de poporul adunat:

Secretarul despărțământului, *Ioan Marcu*, a cetit lucrarea sa: „Despre relele, ce bântue la poporul nostru și-l împiedecă în descoltarea sa culturală, morală și materială”, iar preotul din loc, *Petru Ieremia*, a citit un interesant studiu despre soiul vacilor, cari dau mai mult lapte, precum și despre manipularea laptelui, ca să aocă cât mai mult câștig.

Pe lângă taxele dela unii membrii vechi, s'au mai incasat taxe dela următorii membrii: *Ilie Ienciu*, *Ion Vlad*, *Todor Ion*, *Ion Crina*, *Todor Trăilă*, *Nicolae Satilă*, *Trăilă* și *George Corbu*, *Trăilă Lepa*, *Luca Petrica*, *Ion Berlea*, *Trăilă Lăutașu* și *Moise Romănu* toți economi în Călnic; iar din Terova: preotul *Iuliu Bumbescu*, învăț. *George Petrovici*, economii: *Moise Uzum*, *Mihai Franz* și *Dănilă Vuc*.

La ordinea zilei fiind restaurarea comitetului pe un nou period de 3 ani, să alege comitetul — după retragerea dela conducere a dlui dr. *Aurel Oprea*, astfel: Director: *Ion Marcu*, secretar: *Constantin Bălean*, cassar: *Simeon Jivoinovici*, controlor: *Coriolan Zuiac*, iar membrii: *Nicolae Antal*, *Petru Ieremia*, dr. *Aurel Oprea* și dr. *Iacob Parneu*, adv.

Preotul *Iuliu Bumbescu* ține o vorbire poporului, în care îl sfătuște a urma sfaturilor folositoare ale conferențiarilor din adunare și mulțumește comitetului pentru munca pusă în interesul poporului.

Nu pot încheia raportul, fără să nu laud vrednicia ținută a poporului nostru din Călnic și a vrednicilor săi conducători, cari și de astă-dată au dat dovezi, că sunt o turmă bună cu buni păstori și conducători. — De altă parte trebuie să regretăm absentarea multor din frunțașii noștri din împrejurime. Să dea Dzeu, ca la anul să ne vedem la adunarea cercuală în număr mai corespunzător, întru prosperarea „Astrei” și a mult cercatului nostru popor. Rip.

Oi în exil.

II.

Am amintit de articolii, pe cari două dintre ziarele ungurești din Budapesta „A Nap” și „Budapești Napló” le-au publicat în chestia oilor ținute în exil prin îndărătnicia dlui ministru al agriculturii.

Ziarele numite dau istoricul demersurilor, ce s'au făcut în săptămânile din urmă pentru a-l îndupleca pe dl ministru să se milostivească a lua în samă interesele de existență ale unui ținut întreg de oameni harnici. Ziarele numite mai arată, că ar fi și în interesul consumenților din țara întreagă și mai ales în al celor din capitală, ca să li-se dea drumul oilor ungurene silite a sta în exil în România. Dându-li-se înțelegere, s'ar curma scumpetea oribilă a cărnei, care face ca foarte mulți și mai cu samă clasele muncitoare să se lipsească de nutremântul cel mai de căpetenie.

„A Nap” și „Budapești Napló” spun, că numărul oilor ungurene oprite în România poate să fie cam jumătate milion. Ar fi trebuit ca șesezeci-optzeci de mii din aceste să se fie adus la târgul din Sibiu, pentru-că proprietarii lor Români și Secui, buni cetățeni ai acestei țări să și poată cumpăra cele de trebuință pentru iarnă: bucate, haine, cu un cuvânt ale traiului. Oierii loviți prin cruzimea ori nepăsarea boierească a dlui ministru al agriculturii nu au latifundii — zic foile ungurești — nu au de cât pietri în satele lor, adăogăm noi, și, fiindu-le oieritul singurul isvor de câștig de aci trebuie să trăiască.

Căutând motivele, cari l'au putut îndemna pe dl ministru al dereșului, ziarele ungurești au observații nostime. Miniștrii austriaci Beck și Derschatta au dat cele mai severe dispoziții de poli ie veterinară pentru frontiere. Miniștrii austriaci cred că era interesul Austriei, ca să dea atari dispoziții. Ministrul ungar Darányi, vine și el și, fără a mai căuta, cari sunt interesele țării sale, ci căutând numai să se însinue colegilor sei austriaci — câtă lipsă de demnitate! — dă dispoziții și mai severe. Că prin aceste dispoziții ruinează un ținut înfloritor și îi silește pe locuitori ca să ia lumea în cap, spre America, sau ori unde o fi, numai în patria strămoșilor lor să nu poată trăi? Ce-i pasă d-lui ministru?

Dar se pare a mai fi și un alt motiv, zic ziarele ungurești. Acesta e și mai pregnant. Darányi e cunoscut ca slugarnic din cale afară față de marii proprietari. Dacă aceștia, cari au turme pe pășunile lor, nu vor avea nici o concurență, ei pot să urce prețurile turmelor lor după cum le place. De dragul marilor proprietari — să rămână marea mulțime a locuitorilor țării fără carne, care este din zi în zi tot mai mult privilegiul meselor boierești, și să se nimicească un colț de țară, — aceasta este politica dlui ministru al agriculturii.

Aceste sunt observațiile ziarelor ungurești, pe cari suntem datori a le complecta.

Dacă ar fi vorbă numai de ai noștri! Dar ziarele ungurești arată că sunt interesați și Secuii. Care va să zică dl ministru e gata să le dea în cap nu numai urgisiților de Valahi, ci chiar și secuilor săi iubiți — de dragul marilor feudali?

Ori pentru Secui, se află vreo modalitate de a-i scăpa de această năpastă? Și vor fi lăsați numai pe Valahii, cari îndrăznesc a agonisi averi de preste țări și mări și a aduce aici drept prinos pentru susținerea și înflorirea unei „patrii”, care îi dușmănește, vor fi lăsați numai Valahii, ca să sufere, să emigreze, să se prăpadească, să le piară sămânța și vița și porodița?

Am dori să știm, că dintre aceste două gânduri, care este acela, care poate să-l îndemne pe dl ministru a pune însuși cuțitul la gâtul țării, pe care ar trebui să o ocrotească?

Cronica externă.

Din Maroc.

Mai multe ziare franceze, din Pariz publică telegrame din Casablanca, conform cărora generalul Drude a primit instrucțiuni noi de a se mărgini numai la defensivă. Agența Havas declară aceste informațiuni de simple scornituri, deoarece guvernul chiar contrar celor cuprinse în acele telegrame a transmis generalului ordinul să ia ofensiva punându-i totodată în vedere și câteva operațiuni strategice, pe cari să le execute. Într'un interview ministrul președinte Clemenceau a confirmat desmintirea dată la telegramele de mai sus ale ziarelor adăogând și acestea: Chiar pentru luarea ofensivei am trimis trupe auxiliare la Casablanca. Noi voim o operațiune hotărâtă și clară care să nu lase nici o umbră de nedumerire asupra atitudinii noastre în Maroc.

Ziarul „Temps” anunță din Tanger următoarele: Muley Hafid, care încă nu dispune de mijloacele necesare și se teme că în anumite locuri nu i s'ar face o primire cum se cade, nu se va duce la Rabat.

Conform unei informațiuni primite de ziarul „Liberté”, din Tanger, trupele franceze de sub comandamentul generalului Drude sunt în marș spre Taddert.

Program în Odessa.

În Rusia domnește o complectă anarhie. Nimic nu mai este aci în siguranță, nici viața, nici averea. Bande de hoți intră ziua la amiazi în casele cetățenilor șiucid, jefuiesc și comit acte de un înfiorător canibalism. Sunt așa numitele bande negre, protejiate pe sub ascuns de autorități, cari aprobă tâlhăriile acestor ucigași, pentru-că este vorba de persecutarea Ovreilor. Tranșarea chestiei ovreești în felul acesta este de fapt un procedeu cu totul original rusesc. Ei bine, că cei ce se tem atât de puterea ovreismului într'o țară cu constituție modernă și cu egala îndreptățire a naționalităților, nu le vine la socoteală să acorde drepturi și ovreilor, dar totuși este o procedură desbrăcată de orice sentiment uman, de a ucide pe membrii unui popor fără nici o cruțare, a-i răpi tot avutul a-l face să ia lumea în cap, revărsându-se în chipul acesta molochul asupra altor țări, cari de asemenea au fericirea de a găzdui pe pământul său rasa semită.

Dela izbucnirea revoluției în Rusia până azi, putem zice că alta nu s'a făcut, alt rezultat nu s'a ajuns decât acela că mereu au fost măcelăriți ovreii. Autocratismul rusesc se bate în capete cu democrația europeană, iar scurta o trage ovreismul, care fiind vorba de Rusia puternică și nu de mica Românie, pe care să o poți lua peste picior, face și nu are cuvinte de protestare în fața lunei civilizate. În revoluția din iarna anului curent din România, ovreilor nu li s'a întâmplat nici cât e negru sub unghie, presa ovrească însă îndată a alarmat lumea cu știri groaznice despre organizarea unui măcel general împotriva ovreilor. Nu trebuie să se mai spună că prin o astfel de atitudine revoltătoare ovreismul se face urgisit înaintea popoarelor cu sentimente umanitare și atunci, când el ar fi îndreptățit să se aștepte la o compătimire justă și omenească generală.

Ziarul „Vossische Zeitung” din Berlin primește din Odessa următoarele:

În Odessa, unde deja de multă vreme este proclamată starea de asediu, bande din câte 50—100 membri atacă și jefuiesc pe singuratici, cetățeni și case de ale bogătanilor, ziua la amiazi fără să fie împiedecați de poliție ori miliție.

Trei zile de-arândul bandele negre au jefuit boltele, băncile și ucideau în modul cel mai groaznic pe Ovrei, dărâmandu-le casele și distrugând totul în locuințele lor. Dispoziția pentru jaf și ucideri pare a o da chiar autoritățile militare. Conteul Kownicyn, șeful divisiiei din Odessa publicase numai cu câteva zile înainte de începerea progromului într'un ziar rusesc următoarele: În Rusia deja de multă vreme:

FRANZ JOSEF Apă purgativă

n'a mai fost o agitație împotriva Ovreilor, trăiască judecata poporului!

În Odessa și Chiew nu peste mult iar vor zbura pene prin aer!

(Este adică obiceiul cu ocaziunea măcelurilor contra Evreilor ca ucigașii după-ce au jefuit totul și au ucis, să golească penele din perinile luate dela locuințele Ovreilor pe stradă.)

Astra la Bistrița.

— Programul. —

I. Vineri 20 Septembrie.

1. La orele 12 din zi primirea comitetului central și încvartirarea oaspeților.

2. La orele 8 seara de cunoștință în restaurantul de la „Gewerbeverein“.

II. Sâmbătă 21 Septembrie.

1. La orele 9 dimineața sf. liturghie în biserica gr. cat. Va cânta corul bisericesc.

2. La orele 11 ședința I. a adunării generale după ordinea de zi publicată de comitetul central, se ține în sala de ședințe a casei comitatului.

3. Conferință, imediat după ședința I. în aceeași sală d-l Dr. Nicolae Bălan: Despre credință și cultură.

4. La ora 1 după amiază banchet festiv în sala cea mare de la „Gewerbeverein“, de persoană 5 cor. tacâmul.

5. La orele 5. Conferință în sala cea mică de la „Gewerbeverein“ d-l Sever C. Dan: Despre Ovid.

6. La orele 7 și jumătate sara reprezentăție teatrală în sala cea mare de la „Gewerbeverein“, dată de trupa d-lui artist dramatic Zaharie Bârsan.

III. Duminică 22 Septembrie.

1. La orele 9 dim., sf. liturghie.

2. La orele 10, ședința a II. a adunării generale în sala dela „Gewerbeverein“, după ordinea de zi publicată de comitetul central.

3. La orele 4 d. a. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare și conferințe publice în sala dela „Gewerbeverein“. Conferențieri: dl Gr. Pletosu: Despre alcoolism și dl Octavian Goga: Țăranul în literatura noastră poetică.

4. La orele 7 jumătate concert dat de: Dșoarele Virginia Gall, Valeria Papp, dnii Nicolae Brăteanu, Constantin Pavel și „Reuniunea română de cântări din Bistrița“ sub conducerea dlui C. F. Rohrbeck.

După concert va urma petrecere cu joc.

IV. Luni, 23 Septembrie.

În caz dacă se vor anunța participanți se vor face excursiuni la Năsăud, sau la Sângheorzul-rom, sau la Dorna.

Pentru quartire onorații participanți sunt rugați a se adresa dlui George Curteanu, secretar la „Bistrițiana“, președintele comitetului de încvartirare, a se indica că se dorește quartir în hotel sau la casă privată.

Bilete la teatru și concert se capătă la dl G. Curteanu la „Bistrițiana“ cele din dreapta; la dl Emil A. Chiffa contabil la „Coroana“ cele din stânga salei. Tot acolo se capătă și bilete pentru banchet.

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ aranjează o expoziție de lucruri de mână făcute în atelierul său din Orăștie. Expoziția va fi așezată în sala cea mică din etagiu la „Gewerbeverein“. Va fi deschisă pentru public de Sâmbătă dimineața. Expoziția va fi sub supravegherea dșoarei Tiberia P. Barcianu, conducătoarea „Atelierului“, care va da și informațiile de lipsă privitor la lucrurile expuse.

Programele amănunțite ale reprezentației teatrale și a concertului se vor publica mai târziu și se vor căpăta sara la cassă.

Pentru informațiuni a se adresa subscribului secretar.

Bistrița, 10 Sept. 1907.

Pentru comitetul organizator:

Dr. Gavril Tripon, Dr. Victor Onișor,
prezident, secretar.

ȘTIRILE ZILEI.

Joi, 12 Septembrie.

— **Necrolog.** George Carabașiu, paroh gr.-or. român în Dubești, a răposat la 4 Septembrie n., în vrâstă de 68 de ani. În mormântarea lui a avut în cimitirul din Vermort, la 6 Septembrie.

Odihnească în pace.

— **Longevitatea oamenilor celebri.** —

Se zice, că oamenii celebri trăesc puțin. Iată o statistică care arată tocmai contrariul.

Astfel: Moltke a trăit 91 ani, Xenofon 86, Blücher 76, Marius 71, Temistocle 65, Hannibal 63, Napoleon 51, Alexandru-cel-Mare 32 ani; savanți: Humboldt 89, Newton 84, Plato 82, Kant 79, Galileu 78, Socrates 68, Aristotel 62, Descartes 53, Spinoza 44; bărbați de stat: Talleyrand 84, Bismark 83, Augustus 76, Frideric-cel-mare 74, Carol-cel-Mare 71, Washington 67, Cicero 63, Caesar 55; preoți: Sofocles 90, Voltaire 84, Goethe 83, Victor Hugo 83, Herodot 76, Petrarca 70, Horatius 57, Dante 56, Shakespeare 52, Vergiliu 51, Schiller 45, Biron 36.

— **„Csárdás la ruga din Recița“.** Cu tot respectul îmi permit a vă ruga să binevoiți a publica următoarele lămuriri, cu privire la știrea din nrul 185.

Ruga aranjată de comitetul și epitropia parohială s'a ținut după obiceiul vechi în curtea s. bisericeii.

Sa început cu hora, au urmat apoi celelalte jocuri românești alternate numai de un vals și o polcă. La 7 ore sara s'au împrăștiat oaspeții și cu aceasta s'a finit și ruga.

Sara, formându-se un comitet din coriști, s'a aranjat petrecere cu joc în localitățile casei române, la care am luat și eu parte. Aci jocul s'a început iarăși cu hora, jucându-se apoi jocuri românești alternate de câte un vals, sau polcă, „csárdás“ însă nu s'a jucat, nici cu permisiunea, nici fără permisiunea mea. Că „chiar eu așa fi permis să joace orice“, — după cum scrie „oaspele“, — e o calomnie, de oarece eu nici nu am fost întrebat că să-se joace, iar la 12 ore am părăsit petrecerea.

Cetind astăzi știrea din „Lupta“, am întrebat membrii comitetului aranjator, cari au rămas până la finea petrecerii, — că jucat s'a „csárdás“, sau nu, după plecarea mea? Dâșzii au mărturisit că nu, deși un maghiaron a insistat foarte mult pentru jucarea lui „Csárdás“ nici la rugă, dar nici la petrecerea aranjată de coriști nu s'a jucat. Aceasta e purul adevăr.

Regret că „oaspele“ s'a purtat atât de ticălos calomniând atât persoana mea, cât și tineretul din Recița. Cred că am dat destule dovezi de român bun până acum și nu voi lua lecțiuni de naționalism dela un mincinos căruia e frică a-și subsemna numele. Îl fac atent că de altădată să-și rumege bine șurile înainte de-a abuza de ospitalitatea unei foi ca „Lupta“.

Mulțamindu-Vă pentru publicare, Vă rog primiți deosebitul meu respect.

Recița-Montană, 8 Septembrie n. 1907.

Ioan Popovici, preot.

— **Proces de presă.** Contra redacțiunii foii Diecesane din Caransebeș s'a intentat proces de presă pentru că aceasta a publicat mai mulți articoli, în cari se combate proiectul de lege al lui Apponyi, apoi Memorandumul episcopatului gr. or. rom. și părți din cuvântările deputaților Mihali și Vaida. Pertractarea a avut loc Luni în 9 Septembrie înaintea tribunalului din Caransebeș. Apărător a fost deputatul *Coriolan Bredicean*.

Tribunalul a declarat vinovat pe *dr. Petru Barbu* și l-a osândit la 40 cor. pedeapsă principală și 10 cor. pedeapsă secundară, cu toate că s'a dovedit că pe timpul, când au apărut articoliile incriminați foaia a fost condusă de învățătorul *Petru Buzerea*. Procurorul a apelat sentința tribunalului pen-

itru pedeapsa ușoară și absolvarea osânditului dela plățirea speselor (150 cor.) făcute cu traducerea articolelor incriminate; iar apărătorul a apelat pentru stabilirea culpabilității.

— **Din Valea Almajului.** Cea mai proaspătă ispravă de bunăvoință a stăpânilor noștri de astăzi o primirăm în Bozovici la 7 Septembrie cu ocaziunea alegerii de medic comunal, la care post competase 7 inși, între aceștia și un român dl Codarcia. Românul însă, care s'ar fi putut înțelege cu poporul, nu a fost candidat, ci au fost preferiți 3 străini de limba și datinele noastre, aflându-se de foarte bun un oare-care Gálgoczi din Budapesta, pentru că nu știe nici un cuvânt din limba poporului pentru care se alege, și poate pentru ura ce va fi moștenit-o față de acest popor, ca unul din cei cu patenta, fiu a lui Iuda.

Se zice că dl protopretor a purces așa la întervenirea inteligenței din loc. Nu știu întrucât în aceia inteligență a avut nenorocul să fie fost și vr'un român, — una o știu, anume că dl protopretor a răspuns la interpelările noastre, că pentru ce n'a candidat pe dl Codarcia scurt și la înțeles: „Nu l'am candidat, fiindcă ca român știam că-l alegeți“. Așa dară copiii noștri cetățeni ai Ungariei pe lângă toată cartea lor și speșele noastre, nu pot primi o bucată de pâine — la poporul lor — fiindcă au păcatul că sunt români. Am înțeles pe deplin, și ținem minte.

Înainte cu 10 ani am avut 2 medici români. Din grația stăpânilor, însă, după mutarea Dlui medic Bradeanu, nu mai puturăm alege român, și cei 2 medici ce urmară după aceasta dispuseră poporu — prin purtarea lor nedeamnă — a merge mai bine la spânzurătoare decât la doctor, neputând face nici o deosebire între acesta și veterinari!

După ce am observat că cu toată întervenirea noastră dl protopretor rămâne statornic la candidarea făcută, am anunțat că ne abținem dela vot și am părăsit localul de alegere. A rămas însă înlăuntru un notar, doi primari și doi învățători. În contra acestei alegeri însă vom prezenta recurs.

Am decis cu această ocaziune, — văzând cele ce ne așteaptă — ca în timpul cel mai scurt să ne organizăm spre a fi gata la oricând a mai veni peste noi în aceste zile grele.

Pătășanu.

— **Înmormântarea lui Iosif Vulcan s'a făcut în Oradea mare Marți la 10 l. c.** Cadavrul a fost dus înainte de amiază la catedrala gr. cat., unde a fost pus pe catafalc. Ceremonia înmormântării s'a început după amiază la oarele 2. Episcopul Dr. Demetriu Radu a pontificat la prohod, încunjurat de canonici, protopopi și preoți. A vorbit în biserică secretarul episcopesc Dr. Cornel Bulc. La mormânt a vorbit Atanasie Marienescu în numele academeii, care a trimis și o cunună grandioasă cu pantlici în treicolorul român. Din partea societății pentru fondul de teatru român, dl Iosif Blaga, secretarul societății a fost de față și a pus de asemenea o cunună pe catafalc. Românii din Oradea-Mare, toți și o parte din societatea maghiară au format un imposant convoiu, care a dat mortului cinstea cea din urmă.

— **Boris Saraffov — arestat.** Șeful bandelor bulgare din Macedonia și ucigașul laș al inimosului român Mihăileanu, a fost Miercuri dimineața arestat la Sofia, după cum se anunță telegrafic de acolo. Acest Saraffov, care înainte cu 7 ani urzise un complot împotriva regelui Carol a năimit pe un hoț de tagma lui să ucidă pe pro-

fesorul Mihaileanu, a fost condamnat de tribunalul din Bucureşti la 20 ani muncă silnică, sentinţă care nu s'a putut executa, din cauza, că justiţia română n'a putut pune înăna pe condamnat.

— **Vilhelm și Alfonso în Bacica.** Un ziar din Baja scrie, că peste câteva săptămâni împăratul Wilhelm al Germaniei și regele Spaniei Alfonso vor fi oaspeții arhiducelui Frideric pe proprietatea acestuia dela Szántó, com. Bács-Bodrog. Ziua în care oaspeții vor sosi, nu este încă fixată, se fac însă de pe acum toate pregătirile pentru călătorie.

— **Procesul „Tel. român“.** Dezbateră procesului de presă pornit împotriva „Tel. român“ din Sibiu pentru publicarea unui articol „agitatoric“, s'a fixat pe ziua de 20 Septembrie. Apărătorul dlui T. V. Păcățianu va fi dl Dr. Iuliu Pordea din Cluj.

— **Biserica gr. ort. maghiară în Seghedin.** Ziarul „P. H-p“ anunță că Dmke („Kulturregylet“-ul din Ungaria de sud) a organizat în Seghedin comunitatea bisericească gr. ortodoxă a maghiarilor. Biserica are deja și pleban în persoana preotului Emil Micu, care vine din Lugoj.

Emil Micu? Sau, poate, Emilian Micu? Care a trecut dela ortodoxie la gr. catolici? Vre-un cetitor ne va ști da lămuriri.

— **Comedii nemțești.** În zilele acestea s'a reprezentat pe scena teatrului de curte din Drezda o nouă operă cu numele „Die schönen von Fogarasch“. Subiectul acestei opere e luat din romanul lui Mikszáth Kálmán „A szelistyei asszonyok“ care a apărut și în traducere germană sub titlul „Szelistye, oder das Dorf ohne Frauen“. Fondul istoric al acestui roman, care zice că se sprijinește pe niște mărturisiri ale unui cronicar medieval, e fals. Ci că pe vremea lui Matiaș Corvin toți bărbații ar fi fost înrolați în armată, așa că femeile din Săliște au rămas singure singurele. Câtăva vreme au dus-o și așa până ce au văzut, într'un târziu, că nu mai e chip de traiu în felul acesta sihăstresc! Într'o bună dimineață o deputațiune de câteva femei s'a prezentat în tabăra lui Matiaș din apropierea Făgărașului spuind stăpânului țării toată jelaia care nu le mai lăsa să trăiască și cerând să le sloboadă bărbații din cătane. După multe complicații — ca 'n roman — Matiaș le dă un anumit număr de soldați străini chipeși, cari devin astfel ai doilea întemeietori ai Săliștei. Ci că de atuncea ar fi Săliștenii o rasă mai frumoasă de „Români“.

Acest subiect a fost prelucrat pentru operă și această operă a fost reprezentată acum... în Drezda. Din dările de seamă ale ziarelor germane ne convingem că, libretul opereii e cât se poate de caraghios. Autorul acestuia confundă Săliștea cu Făgărașul și pe locuitorii Ardeleni cu Ungurii. În locul Româncelor din Săliște au apărut pe scenă Unguroaice din Săliște „în strălucitorul lor port unguresc dela fața locului“. Nu lipsesc nici baletetele de Țigani cari amuzează cu jocul lor pitoresc, dar ce au a face aceștia cu Săliștea și cu Matiaș — se va întreba ori care om cuminte care n'a fost la Drezda. Din întâmplare dările de seamă să ocupă aproape numai de partea muzicală — a operei, care se zice că ar fi bună — și astfel nu putem afla și mai multe năzbitii despre Ungurii și Țigani din Săliște. Poate-că ne va lămuri unul dintre redactorii ziarului lui Kossuth „Budapest“ care a fost și el de față la prima reprezentare.

Mai notăm că autorul libretului e Victor Leon, iar muzica e de Alfred Grünfeld.

— **Die Karpathen.** Așa se chiamă o revistă germană bilunară, care va apare cu începere de la 1 Octomvrie în Brașov sub îngrijirea profesorului Ad. Meschendorfer. Scopul ei e a face cunoscută cultura celor trei popoare cari locuiesc împrejmuite de Carpați: a Sașilor, Ungurilor și a Românilor. Politică nu va face.

— **Cununie.** D-șoara Sabina Nicola din Albac-Arada și d-l Vasile Nicoară, paroch în Ciunga, își vor serba cununia în biserica

română din Albac-Arada, Duminecă 15 Septembrie.

Felicitările noastre!

— **Modestia unui Ovreu savant.** Un ziar anticoaliționist din loc — căruia nu-i prea place mirosul de tămâie — publică un interviu pe care l'a avut un redactor al său cu filologul Vámbéry Ármin, fost profesor la universitatea din loc. Ziarele ovreești nu pot fi nici o zi fără senzație; dacă nu pot publica articole cu litere cât pumnul, sunt teribil de consternate pentru că nu sunt destul de interesante din care causă nici gheșeftul de pe bulevard nu e ceva îmbucurător. Și dacă nu se poate altcum apoi senzația trebuie scornită, pentru că fiecare zi trebuie să-și aibe senzația ei. Deosebirea e, că atunci când senzația are basă reală, ea este umflată până la extrem, iar când ea este inventată, atunci i-se dă un exterior și un conținut mai atenuat.

Senzația, despre care este vorba, după mărturisirea acelei gazete, este adevărată, deci ea este și trâmbitată mai cu alai. Este vorba despre aceea, că savantului Vámbéry, care a stabilit teoria că Ungurii sunt înrușiți cu Turcii, înainte cu trei ani i-s'a conferit titlul de consilier aulic, pe care dânsul a refuzat să-l primească, deoarece el nu are nevoie de titluri și ranguri. Ca savant caută numai adevăruri științifice, și nu așteaptă distincții, onoruri etc. „Tot așa am procedat și atunci, spune Vámbéry, când mi-s'a conferit ordinul Leopold, nu l'am primit și nici n'am mers la rege să-i mulțumesc. Eu nu vreau nici un fel de distincție“. Toată vina pentru aceste distincții o aruncă în căra lui Berzevicy, ministru de culte și instrucțiune publică pe acele vremuri, care l'a propus regelui fără știrea lui.

În urma asta gazetarul a riscat incidental să întrebe, și asta este poate mai interesant pentru noi, decât modestia ovreului savant dacă Vámbéry scrie ungurește. „Rar de tot a răspuns acesta. Eu sunt cosmopolit și de alt-cum oare cui așa și scrie în Ungaria. La noi știința nu este apreciată. Dar pentru aceasta nu mă supăr, căci Ungaria se află acum într'o vâltoare, în mijlocul căreia n'are nime vreme să se ocupe și cu științele. Ungaria acum luptă pentru viața, existența ei. Uite, acum intră în parlament un Lucaciu (aci cosmopolitul ovreu iară se prezintă în costum național, când vorbește cu un vădit dispreț despre marele nostru bărbat și învingător dela Beiuș), și eu cred că nu peste multă vreme vor fi aleși 10—20 ca Lucaciu. Pe lângă un astfel de guvernament, nu te teme, vom și pierde Ardealul. Acesta va fi al României! Nici vorbă, și contra guvernului lui Tisza au fost destule învinuiri (dar oare cu cine este îndestulit pe lumea aceasta un ovreu ambițios?), dar ce sunt aceste învinuiri pe lângă acelea aduse împotriva coaliției? Groaznic ne-am înșelat în coaliție. Eu peste tot nu sunt îndestulit cu ea, și care om democrat poate spune că este îndestulit, și poate aproba politica coaliției? Eu tem Ungaria; dacă asta tot așa va fi, atunci pierim..

Câtă modestie, câtă solitudine pentru viitorul Ungariei, temute de primejdia naționalităților și ce sentimente naționale în pieptul unui cosmopolit! Să nu-și prea bată capul însă savantul cu chestii pe cari nu le înțelege și să nu se prea efozeze împotriva naționalităților, pe cari ce-i drept nici ca cosmopolit ce este nu le poate avea la stomac. Cât pentru viitorul Ungariei, Vámbéry Ármin poate dormi liniștit. Un lucru însă ar putea ști savantul, și anume, că în opera clădirei viitorului țării ungurești popoarele din Ungaria nu au nevoie de concursul Ovreurilor.

Necrolog. George Carabașiu, paroch gr. ort. român în Dubești a răposat la 4 Septembrie n., în vârstă de 68 de ani. Inmormântarea lui a avut loc în cimitirul din Veșmart, la 6 Sept.

Odihnească în pace.

— **Ai lor să fie!** Minorul Alexandru Pescariu, de fel din Timișoara, domiciliat în Sâmboteni (Szombathely) și-a maghiarizat numele în Hadsz. — George Constantinescu de fel din Topleț,

dom. în Batta, finanț. și-a maghiarizat numele în Fodor. — Simion Idvorean din Soltvadkert, și-a maghiarizat numele în Adorján.

Ai lor să fie!

— **Desvălirea statuei lui Szilágyi Dezső.** Fostul ministru de justiție al Ungariei, Szilágyi Dezső se făcuse celebru în istoria patriei maghiare prin opera sa despre căsătoria civilă și recepția jidovească. Mare și genial bărbat a fost și este, și va fi pururea ministrul Szilágyi Dezső în ochii „liberalilor“ noștri de toată culoarea pentru această reformă.

„Naționalizarea“ adică unificarea statului ungar în spirit național maghiar se țintea prin opera lui Szilágyi Dezső, supranum Bismark al Ungurilor.

Din cauza a easta s'a nesocotit până și interesele catolicilor, al căror suprem reprezentant din Strigoniu desvoltase o contra acțiune numai la aparență, ca să nu strice, ori să defaime chiar renumele patriotic al catolicilor, considerați ca antinaționali din partea contrarilor lor principiar.

Opera de transformare s'a creat și prin asta defunctul bărbat de stat maghiar s'a făcut nemuritor în anele țării, așteptându-se numai trecerea câtorva decenii pentru arătarea primelor rezultate favorabile isvorite din salutara operă, de care se bucurau mai ales atei, interconfesionalii, ovreii și toți hulatorii morali. Era mare bucuria atunci, lumea se îmbătase formal la marele aldămaș patriotic, în urma izbândeii triumviratului Werkerle, Szilágyi și Csáky în casa magnaților, unde fu biruit „spiritul medieval al ramoliților“ seniori. O bachanalie mai respingătoare nu văzuse țara ca și atunci.

Onoratorii marelui ministru serbătoreau și admirau grandioasa idee a reintocmirei Ungariei naționale și moderne, dar serbătoreau și preamăreau mai ales pe autorul acestei idei. Mai mult încă, ei au rămas niște entusiași laudători și după moartea lui Szilágyi, ba atunci se manifestă mai tare sentimentul lor de grațitudine și recunoștință națională. Numele maghiarului Pan trebuia înscris nu numai cu litere de foc în cartea neamului unguresc, ci gravat și pe monument cu litere de aur ca un vecinic document al trecutului. Aere perennius!

Luni s'a desvălit cu mare paradă și cu asistența reprezentanților coaliției dela putere statuia lui Szilágyi Dezső. E interesant că cel ce agita mai mult pentru ridicarea unei statuei memoriei lui Szilágyi, a fost actualul ministru de agricultură Darányi, pe care Szilágyi de multe ori îl pișca cu umorul și satira sa ungurescă, numindu-l în batjocură Talpnyaláci Náci. Ba Darányi a făcut mai mult: în semn de stimă și venerațiune pentru memoria lui Szilágyi a numit și colonia ungurescă din Bács-Bodrog Szilágyi Dezső falva.

La desvălire au pronunțat panegirice Darányi, vicepres. Camerei Návay și min. de justiție Günther.

S'au depus numeroase coroane. Parada s'a terminat apoi cu Szózat și cu Isten áld meg a magyart.

Relevăm încă un moment petrecut la desvălire.

Când social-democrații au prins de veste că la actul desvălirei va asista și Darányi, s'au pregătit pentru o mică manifestațiune.

La sfârșit, după-ce au amuțit și ultimele acorduri ale Hymnului, mulțimea socialistilor a izbucnit în strigăte de: „Jos cu Darányi! Jos cu legea esclavagiului!“

A. Raza

croitor.

IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Perți moderate. —

Viața socială.

Petrecere în Beiuș. Casina română din Beiuș aranjează petrecere în hotelul „Stăna de vale”, Duminecă 14 Septembrie n. Din cauza scurtimii timpului Invitări speciale nu s'au putut trimite.

Asociația la Bistrița. Cu prilejul adunării generale a Asociației în Bistrița vor avea loc: Sâmbătă, 21 Septembrie n., reprezentație teatrală dată de dl Z. Bărsan. — Duminecă, 22 Septembrie concert cu concursul d-soarelor Virginia Gall, Valeria Papp. d-nii N. Brăteanu, C. Pavel și corul „Reun. rom. de cântări din Bistrița”.

Partea științifică literară.

Amintiri despre Hașdeu.

Cercul „Revistei nouă”. — Premiera lui „Răsvan și Vidra”. — Moartea lui Hașdeu.

La 1888, ne adunam foarte mulți scriitori în saloanele Revistei nouă, din strada Regală, unde astăzi, dacă nu mă înșel, e o croitorie militară, și acolo auzeam seara cu o nespusă plăcere pe Delavrancea, cetind scieri inedite ca Hagi Tudose, Irinel, Domnul Vuca și altele; pe Petre Ispirescu, cetind modest, znove din popor; pe Vlahuță, cetind bucăți ca delendum; pe D. D. Racoviță-Sfinx, cetind Profiluri din Teatru și critici teatrale, și pe atâția alții.

Bătrânul Hașdeu era directorul Revistei Nouă și stetea în jeț ca un patriarh. Asculta cu bună-voință, critica cu ironie și dedia sentința definitivă, dacă articolul se publică ori nu.

Era fericit bătrânul. Copila lui, geniala Iulia Hașdeu, se întoarse în vacanță dela Paris, unde urma studii literare și filosofice înalte. Nu ne vorbea decât de dansa, de poeziile ei, de studiile ei.

— Mâne se deschide stagiunea Teatrului Național...

— Da, dle Hașdeu, se joacă o piesă a d-tale: Răzvan-Vodă.]

— Cum am face să am o loje? Vin cu nevasta și cu Iulica.

— E foarte lesne.

— Mă rog, ași dori o loje mai aproape de scenă, căci atât nevasta mea cât și fata sunt foarte mioape; nu văd nici dela trei metri.

— Vom cere o loje mai lângă scenă.

Cum s'a făcut, nu știu, dar mă aflam în stalu I tocmai sub loja lui Hașdeu și am putut vedea bine pe Lilica Hașdeu: figură plină, obraji bucalați, inteligentă, vie, mânuind mereu lorneta spre a vedea mai bine. Hașdeu, vesel, transportat.

Puțin timp i-a fost sorocit să se bucure de floarea fără păreche, de fiec sa. Peste câteva luni offica o seceră.

Lovitura a fost pentru bătrân covârșitoare. El nu s'a putut despărți până la moarte de fiica sa, al cărui suflet îl vedea, îl simțea apurarea lângă dansul, a căreia vorbă o auzea mereu.

Iată cum își exprimă nenorocitul tată durerea pentru pierderea fiicei sale, în 1889:

Din două aripi un avânt,
Din două sonuri un cuvânt,
Din rapsodii o epopee.
Or unde-ași fi, or unde-i ea,
Ca una singură idee:

Sunt trist; nu-mi cereți veselie,
Lăsați-mă să plâng mereu;
A râde eu? ce ironie!
Ce râs grozav, a râde eu!

Sunt trist; și lacrima fierbinte,
Din geană mi vecinic picurând,
Mi-aduce singură aminte
C'am fost eu vesel oare-când.

Apoi, adresându-se copilei sale dispărute,
zice:

Un șir de ani ca rândunică,
Pe vară tu veneai la noi.
Eu revedeam pe-a mea Lilică;
Eram o lume amândoi:

Plecai la iarnă; eu aice,
Ca ursu'n vizuina sa.
Trăiam dormind; dormiam ferice:
Dormind, eu te puteam visa!

În vis iernatic, numai vara
Visam mereu; apoi deștept,
Re'ntoarsă, te primeam eu iară,
Cu flori și frunze, pe-al meu piept!

Tu, ai murit; și totu-i rece,
Și totu-i iarnă fără vis;
Dar iată-iată Moartea trece
În zboru-i către paradis...

Asteaptă-mă, o rândunică;
Pe vară ducă-mă la voi
Să 'mi mai revăz p'a mea Lilică:
Să fim o lume amândoi!

Unde atinge culmea duiosiei:

De pe nălțimi nemărginite
Pogoară-te la tatăl tău:
Să te mai văz! ș'apoi, voioasă,
Te-i duce iar la Dumnezeu:

De m'ai iubit a miia parte
Din cât eu vecinic te iubesc,
Pe-o clipă numai lasă raiul
Și vino 'n sânul părintesc;

Sau, ca o stea cu mii de raze,
Intinde-o rază prin eter:
Până la mine să străbată;
Un capăt jos și altu 'n cer!
(Șfârșitul va urma)

D. Teleor.

Romanul ziarului „Lupta.”

Părinți și fii

de

(41)

Ivan Turghenieff.

„Ce spui? — întrebă Vassili Ivanovici după puțin — Nu cariera de medic are să-ți înalțe la celebritate ce i-o prorocești?”

„Nu, de bună seamă nu, deși este merit să ajungă între cei mai înțelepți și în asta.”

„Care să fie cariera aceea?”

„Nu pot să o știu de pe acuma, dar are să fie vestit.”

„Are să fie vestit!” îngână bătrânul și căzu pe visuri neînfrânate.

„Arina Vlessievna vă poștește la ceai,” le zise Anfiuzușca, trecând pe dinaintea lor cu o strachină măricică de smeură.

Vassili Ivanovici tresări și se întinse.

„Este smântână la smeură?” întrebă el.

„Este.”

„Să fie recișoară, înțelegi! Nu mai umblați cu atâtea fleacuri Arcadis Nicolaici, mergeți numai înainte. Unde o fi Eugen?”

„Aci”, răspuns Bazaroff din odaia lui Arcadis.

Vassili Ivanovici se întoarse vesel.

„A, voi și să ne surprinzi oaspele, dar s'a trecut amice, noi stăm în poveste de-un ceas.

Acu haidim la ceai, mamă-ta ne așteaptă.

Stai, am să te întreb ceva.”

„Ce?”

„Am p'aci un țăran lovit de icter.”

„Va să zică de gălbănare.”

„Da, o gălbănare cronică și năpraznică. I-am dat țintoare și pir. I-am spus să mănec morcovi și să bea apă cu siion. Acestea însă numai de alinare-s bune, nu i-ar strica ceva mai energic. Deși tu îți bați joc de medicină, știu-că-mi vei da un sfat bun.”

Las-o pe mai încolo. Haidim la ceai.”

Vassili Ivanovici sări sprinten de pe la-

viță și începu din „Robert diavolul” versurile:

Vinul, vinul, vinul, jocul, mândra,
Iată, iată, iată! amorul meu.

„Ce belșug de viață!” grăi Bazaroff dându-se îndărăt dela fereastră.

Era în puterea zilei. Potop de căldură, de să te topești, măcar că o pânză albăneată de nor împânjinea fața soarelui. Totul tăcea, numai cocoșii din sat cântau, și glasul lor trăgănat făcea să te cuprindă o ciudată senzație de lene și de urât. Ici, colea, de pe vârful cutărui arbore înalt, spinteca liniștea un țipet de erete, asemenea unui strigăt ugilat de ajutor. Arcadis și Bazaroff să tăvăliră în umbra unei căpițe de fân, pe câte-un braț de iarbă ce trosnea de o atingeai numai, deși era încă verde și mirositoare.

„Plopul acesta — grăi Bazaroff — îmi aduce aminte de copilărie. Se înalță la marginea unei gropi ce se făcu pentru o cărămidărie. Credeam pe atunci că arborele și groapa aceasta au putere de talisman: nici odată nu-mi era urât lângă ele. Pe acele vremuri nu înțelegeam că dacă nu mă plictisesc e pentru că sunt copil. Astăzi când am crescut mare, talismanul și-a pierdut puterea.”

„Câți ani ai petrecut tu p'aci, de tot?”

„Doi ani după olaltă, apoi mai veneam așa din când în când. Noi duceam o viață nomadă, pribegeam, mai în toată ziua din oraș în oraș.”

„De mult e zidită casa asta?”

„Încă de pe vremea bunicului.”

„Cine era bunicul teu?”

„Dracu mai știe! Probabil un major sau ce naiba. Slujise sub Suravoff și nu mai slăbea din poveștile lui decând cu trecerea Alpilor. Iși avea și el straița lui de minciuni.”

„Aha de aceia aveți în salon portretul lui Suvaroff? Mie mi-s foarte drag căsuțele ca și a voastră, bătrâne și călduroase. Au un miros particular.”

„Da, da, se simte oleul și leșia. Și ce de muște în drăgălașele acestea de căsuțe! — Uf!”

„În pruncie — începu iară Arcadis trecând o clipă de tăcere — părinții tăi nu au fost aspri cu tine.”

„Și vezi doar? Amândoi sunt câte-un făgure de miere.”

„Ți-s dragi, foarte, așadară Eugen?”

„De bună seamă Arcadis!”

„Atâta dragoste-ți poartă dânsii!”

Bazaroff nu răspunde.

„Știi la ce mă cuget?” grăi înșfârșit punându-și palmele sub cap.

„Voi ști dacă-mi spui?”

„Mă cuget, că viața e un colț de rai pentru părinții mei! Tata cu de toate-și face treabă, de și e de șaizeci de ani. El vorbește despre leacuri alinătoare, caută pe bolnavi, e milos cu țeranii, vorbă să fie: își face mendrele în lumea asta. Mama n'are să se căiască nici de-atâta. Toată ziua ziulica e învăluită cu daraverile ei și cu ohturi și cu ahturi, de n'are pas să cadă pe gânduri. Iar eu...”

„Iar tu?”

„Iar eu îmi zic: Iată eu sunt culcat la poala acestei căpițe... Locul unde stau este nemărginit de micuț în asemănare cu restul spațiului unde nu sunt, și unde n'au a face cu mine, și sorocul vieții mele așa e de scurt, nimica tot în fața eternității unde eu nu am existat și nu voi exista niciodată. Și totuș, în atomul acesta, în punctul acesta matematic, sângele se învârt, creierul muncește, își are și el poftele și gândurile sale... Ce lucru fără rost, ce de mofturi!”

„Dă-mi voe să-ți fac o întimpinare: cele spuse se potrivesc pentru toți oamenii...”

„Nu-i vorbă. Voiam să zic că oamenii ai de treabă, — înțeleg pe părinții mei, — își văd de treburi și nu se sfarmă cu nimicinia lor, nu o iau de samă și nu li-e scârbă de ea, până ce eu nu sunt prada urei și a gândurilor haine.”

Va urma

Economie.

Congresul agricultorilor sârbi. Asociațiile agricultorilor sârbi au ținut Duminecă la Belgrad, capitala Serbiei un congres.

La acest congres au participat peste 7000 țărani sârbi, din țări străine, adică din Ungaria, România, Bulgaria și Austria.

A fost de față și o mulțime de preoți și învățători din toate țările locuite de Sârbi. Președintele congresului s'a ales Lozanovici, fost ministru.

Actualul ministru de agricultură, Stojanovici, a ținut un discurs, în care a făcut aluzie la războiul vamal între Serbia și Austro-Ungaria.

Ministrul a accentuat în vorbire, că unele state vecine pun piedeci propășirii economice a Serbiei, aceste încercări a protivnicilor sunt însă zadarnice, de oarece Serbia propășește pe toate terenele economice.

Greutățile, ce trebuiesc învinse sunt mari, împrejurările economice în Serbia sunt însă normale și țara privește cu încredere în viitor.

Regele Petru al Serbiei încă a fost de față la o sedință a congresului.

Prășirea vitelor în Ungaria. Vitele cornute îndeobște se înmulțesc în Ungaria, în deosebi însă, numărul vitelor cornute de soiul ungar scade.

Astfel în anul 1906 au fost în Ungaria 2,124.000 vite cornute soiul ungar, iar în primăvara anului corent numai 2,105.242 capete adică cu 18.818 capete mai puțin.

Vitele roșii-tărcate s'au înmulțit; sunt 2,968,889, față de 2,653,429 capete din anul trecut, adică cu 313.460 capete mai mult.

Numărul celorlalte vite cornute și bivoli a crescut cu 15.892 capete, adică creșterea totală e de 328.374 capete s'au 5.83 procente.

Această creștere exprimată în bani, luând 200 coroane numai de vită, face circa 6 și jumătate milioane coroane.

Râmătorii (porcii) s'au înmulțit cu 532.007, suut în întreaga Ungaria 4,868.928 râmători.

Oiile s'au sporit cu 658.247 capete adică 9.55 procente, sunt în total în Ungaria 7,549,336 oi.

Caii s'au sporit cu 9248.

Având în vedere jertfele mari, ce statul le face în scopul desvoltării sporirii cailor, sporirea e neînsemnată.

Ajutor de stat comitetului pentru sprijinirea industriei din Maramureș. Ministrul ungar de agricultură a dat pe seama comitetului pentru sprijinirea industriei de casă din Maramureș un ajutor de stat în suma de 4000 coroane.

Din această sumă, comitetul va cumpăra muncitorilor materialul brut, trebuincios în producția industriei de casă.

Congresul regnicolar al viticultorilor. Proprietarii de vii vor ținea la 20, 21 și 22 Septembrie n. în orașul Cinci-biserici (Pécs) un congres regnicolar.

În acest congres se vor ținea mai multe conferințe de specialitate, se va face și o excursiune în viile din apropierea orașului, vestite prin cultivarea rațională a strugurilor.

Recolta porumbului în America. Din America se vestește, că semănăturile de porumb (cucuruz) din Statele-Unite, în cursul lunii August s'au desvoltat atât de nefavorabil, încât recolta va fi probabil cu 400 milioane bushle mai inferioară celei din anul trecut.

Situația băncilor de emisiune. Banca austro-ungară. Bilete de bancă în circulațiune:

1,884,853,000 (— 40,768,000) coroane, Metal: 1,437,198,000 (+553,000) coroane. Portofoliul: 728,639,000 (— 39,010,000) cor., Lombard: 69,664,000 (+ 878,000) coroane, Bilete de bancă supuse la dare, în circulațiune: 47,655,000 (— 43,828,000) coroane.

Banca imperială germană. Bilete de bancă în circulațiune: 1,419,416,000 (— 33,342,000) mărci, Metal: 857,413,000 (+ 3,400,000) mărci, Portofoliul: 1,060,912,000 (33,310,000) mărci, Lombard: 69,800,000 (— 5,454,000) mărci.

Bursa de efecte. Sosind din străinătate știri favorabile tendința la bursa de efecte a fost fermă. Au contribuit la aceasta și știrile favorabile colportate asupra negocierilor în chestia pactului cu Austria.

Cursurile valorilor atât internaționale, cât și locale s'au urcat. Bursa a fost despusă, circulația animată.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 635 50
„ „ ung. a.	— 739.50
„ băncei de escompt a.	— 476.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 662.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110 40
„ „ coroane 4 „ „	— 92 75
„ austr. de aur 4 „ „	— 115 50
„ „ coroane 4 „ „	— 96 75
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19 19
mărci germane, aur — — —	— 23 56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11 43
Bilete germane 100 mărci	— 117 82
„ franceze 100 franci	— 95 87
„ italiene 100 lire	— 95 87
„ române 100 lei	— 95 25
Ruble rusești de hârtie	— 2 54

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efeciiv de cereale e fermă.

Prețurile cerealelor s'au urcat. Aspectul pieței a fost azi animat și activ. Consumul local dispus la orice întreprindere comercială. S'au făcut numeroase afaceri.

Tendența la încheere a rămas fermă spre urcare.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 15.000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kilograme greutate) s'a plătit 23 coroane 50 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kilograme greutate) 21 coroane 55 fileri de majă metrică (= 100 kilograme).

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

		sosit	expediat
		măji	metrice
Grâu	— —	17382	— — 450
Secară	— —	1362	— — 1835
Orz	— —	4321	— — 5885
Ovăs	— —	14885	— — 29074
Cucuruz	— —	3025	— — 29392
Rapiță	— —	— —	— — —
Făină	— —	222	— — 16479
Tărâțe	— —	— —	— — 3544

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost fermă.

Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Octomvrie: 11 52, 11 55—11 54; pro Aprilie 1908: 12 03, 12 08—12 07.

Secară pro Octomvrie: 9 80, 9 83—9 82.

Ovăs pro Octomvrie: 8 17, 8 20—8 21.

Cucuruz pro Septemvrie: 6 92, 6 94—6 93 pro Aprilie 1908: 6 97, 7 02—7 01 K. de 50 kilograme.

Prețurile spiritului. Spiritul rafinat, dară' plătită, în mare 163 coroane, în detail 167 coroane.

Spirit rafinat, darea neplătită, în mare 64 coroane, în detail 68 coroane.

Spirit brut, darea în mare 161 coroane, în detail 164 coroane.

Spirit denaturat, în mare 50 coroane, în detail 52 coroane.

Tendența generală e fermă, prețurile spiritului sunt în tendință spre urcare.

Urcarea prețurilor chibritelor. Din Praga se vestește că fabricanții de chibrite începând dela 1 Septembrie n. au urcat prețurile chibritelor. În viitor se așteaptă o nouă urcare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos . 23 cor. 40 fil
 „ „ „ „ mijlociu . 22 cor. 90 fil.
 „ „ „ „ mai slab . 21 cor. 45 fil.
Secară, maja, m. dela 18 cor. 75 fil. 19.25
Orz, „ „ „ 15 cor. 55 fil. — 15 95
Cucuruz nou, „ 13 cor. 60 fil. — 13 80

Ovăs, „ „ „ 16 cor. — fil. — 16.50
Rapiță, „ „ „ — cor. — fil. — — —
 II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 155 cor. — 156 cor.
Slănină, . . . „ 132 cor. — 137 cor
Cartofi, . . . „ 380 cor. fil. 580 —

Spirit, „ 58.50 cor. — 59.50
 III.

Târgul de porci Kőbanya (Steinbruck).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul
Tineri . . . 137—138 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret! Vindecă și înviorază pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a să da împrejurări, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fiuturi de ureche bătate de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu sgârcinri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală a plămâni și picioare, reumă, podagră, ischis, udul în pat, influența insomnie, epilepsia, circulația nereguată a sângelui și a multor alte boale cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca — iseretrimita banii. Unde ori-ce încercare s'a constat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieffinătatea crucei mele electro-magnetice e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8. —

folositor la morhuri cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6. —

folosibil la copii și femei de constitutiune foarte slabă. Expedițiile prin centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
 V/25 Strada Vadász 34 colțul.

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra.
 Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să se ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.